

Aan de leden van de vaste commissie voor Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Per e-mail verzonden

VAKGROEP

Bestuur

DOORKIESNUMMER

030 – 751 1710

E-MAIL

i.eijkenaar@cnv.nl

PLAATS

Utrecht

DATUM

9 november 2021

POSTADRES

Postbus 2510
3500 GM Utrecht

BEZOEKADRES

Tiberdreef 4
3561 GG Utrecht

TELEFOON

030 751 1700

FAX

030 751 1709

INTERNET

www.cnvconnectief.nl

E-MAIL

info@cnv.nl

ONS KENMERK

071/DW/mh/ie

UW KENMERK

BETREFT

Digitalisering in het onderwijs

Geachte leden,

Binnenkort debatteert uw Kamer over digitalisering in het onderwijs. Digitalisering is één van de factoren die van invloed is op onze arbeidsmarkt en type banen. Dit betekent dat de vraag naar kennis en vaardigheden ook verandert. Het is voor het onderwijs dus onzeker voor welke banen de leerlingen worden opgeleid en welke kennis en vaardigheden van belang worden. Daarnaast heeft ook het digitale/online onderwijs een vlucht genomen, met de coronapandemie als katalysator. Beide ontwikkelingen hebben invloed op het dagelijkse werk van onderwijspersoneel. Het vereist innovatiekracht van het onderwijsveld om in te spelen op deze ontwikkelingen en het curriculum, de organisatie en de leeromgeving daarop aan te passen en daarvoor de juiste randvoorwaarden te scheppen. Er is in het hele onderwijs enorm hard gewerkt en er is veel bereikt, maar er zijn ook zorgen en kanttekeningen te plaatsen bij de digitale ontwikkelingen. Een aantal daarvan willen wij graag bij u onder de aandacht brengen.

Keuze voor digitaal lesgeven alleen op onderwijsinhoudelijke gronden

De pandemie heeft aangetoond hoe wendbaar onderwijspersoneel is. Het onderwijs moest van de ene op de andere dag (deels) overschakelen op online-onderwijs, met als gevolg een flink toegenomen werkdruk. Nu we langzaam weer naar een nieuw normaal hopen te gaan, rijst ook steeds vaker de vraag óf en hóe het aanbieden van online onderwijs bij dit nieuwe normaal hoort.

CNV Onderwijs is van mening dat fysiek onderwijs het uitgangspunt moet blijven. Het is van groot belang dat onderwijspersoneel de leerlingen en studenten kan zien, aanvoelen, extra aandacht geven om leerprestaties te verbeteren, sociale interactie te kunnen laten plaatsvinden en bij te dragen aan het gevoel van welzijn. Zo is de praktijkcomponent in bijvoorbeeld het mbo vrij groot en is digitaal onderwijs daarvoor vaak niet geschikt. Of online leren voor scholen en instellingen een geschikte manier is om leerdoelen te halen, is aan henzelf om daarin een afweging te maken.

Leraren in po, vo en mbo hebben met de Wet Beroep Leraar zeggenschap én de verantwoordelijkheid over hoe het beroep van leraar wordt ingevuld voor zowel het vakinhoudelijke, het vakdidactische als het pedagogische proces. De keuze voor fysiek of (deels) online onderwijs valt hier dus ook onder. Deze keuze moet eigenlijk altijd en alleen op onderwijsinhoudelijke gronden worden genomen. In de praktijk zien we dat dit vaak niet het geval is.

Ook de medezeggenschap heeft in dit proces een belangrijke rol. Een eventueel besluit tot het deels invoeren van online onderwijs zou dus niet plaats moeten vinden sec in de bestuurskamer en ook niet in de politiek. Het is een besluit dat genomen wordt door onderwijsteams vanuit de professie van het beroep, om zo te kunnen blijven werken aan kwalitatief goed onderwijs.

Visieontwikkeling en laagdrempelige software voor nieuwe onderwijsmethoden

De coronaperiode heeft in het onderwijsveld, en vooral in het hoger onderwijs, geleid tot een voorzichtige doorbraak in de verdere implementatie van nieuwe technologie. Wij constateren echter ook dat er sprake is van een beperkte visie op hybride en blended learning in het actuele onderwijsdebat. We kunnen er niet omheen dat studenten in de toekomst andere dingen gaan vragen van hun onderwijs. Ook zaken die we nu nog niet kennen of toepassingen die zelfs niet bestaan.

Technisch zijn er allerlei mogelijkheden om bepaalde zaken anders te doen. Zo kan sociale interactie online versterkt worden als dit goed wordt neergezet, maar vergadersoftware zoals MS-Teams is voor hybride onderwijs niet toereikend.

Er is laagdrempelige software nodig die nieuwe onderwijsmethoden toegankelijk maakt, ondersteunt en interactie tussen mensen bevordert. Het is daarom belangrijk om te investeren in visieontwikkeling en daarbij gebruik te maken van de input van docenten en medewerkers.

Randvoorwaarden op orde – ruimte voor professionalisering en toereikende bekostiging

Ruimte voor professionalisering

De jonge generatie leerlingen en studenten groeien op met digitale hulpmiddelen en zijn daarin vaardig. Nog niet al het onderwijspersoneel gaat daar in dezelfde tred in mee. Ook zijn niet alle leraren en docenten bekend met welke mogelijkheden er zijn om echt vernieuwend aan de slag te gaan. Onderwijspersoneel moet mee kunnen groeien met de digitalisering. Geef onderwijspersoneel daarom voldoende ruimte om mee te kunnen groeien en bekwaamheid te ontwikkelen. Er zal daarom geïnvesteerd moeten worden in professionalisering. Hiervoor is tijd én geld nodig. Daarnaast zal er in het curriculum van lerarenopleidingen meer aandacht moeten zijn voor digitalisering.

Toereikende bekostiging

Door de digitalisering van het onderwijs wordt het onderwijs steeds afhankelijker van hardware en software. Met name in de onderbouw van het (speciaal) basis onderwijs is er geregeld een tekort aan computers, terwijl leerlingen met behulp van digitale hulpmiddelen, meer op hun eigen niveau bezig kunnen zijn (passend onderwijs). Desondanks is op de begroting van scholen de post ICT/software (zoals laptops, Ipads, chromebooks en digiborden)) in de loop der jaren steeds groter geworden.

De lumpsum-bekostiging is niet meegegroeid met de kosten van hardware en de licenties voor de software. Onderwijspersoneel heeft daardoor te maken met uitval van apparatuur, verouderde apparatuur en tekorten.

Ook het onderwijspersoneel zélf moet voldoende gefaciliteerd worden en gebruik kunnen maken van goed werkende hardware en software. In het (primair) onderwijs komt het nog te vaak voor dat onderwijspersoneel op eigen kosten een laptop en/of telefoon moet aanschaffen, terwijl deze nodig zijn om het werk goed te kunnen uitvoeren. Werkgevers/schoolbesturen moeten hier vanuit de lumpsum-bekostiging zorg voor dragen, maar het ontbreekt hen geregeld aan financiële middelen. Vaak is dit in de praktijk één van de sluitposten. Kortom, de bekostiging in voornamelijk het primair onderwijs sluit niet aan op de digitale ontwikkelingen en de kosten die daarmee gemoeid zijn.

Digitale weerbaarheid (cybersecurity) en privacy

Cybersecurity is in toenemende mate van belang, omdat instellingen en scholen steeds vaker het doelwit zijn van cybercriminelen. Dit brengt het onderwijsproces in gevaar. Preventie is dus belangrijk. Investeren in bewustwording is hiervoor een belangrijk en laagdrempelige methode. Een andere weg om dit aan te pakken kan monitoring zijn. Hier kleven echter grote nadelen aan. De meeste werknemers keuren monitoring af, omdat het de privacy aantast. Het maakt hierbij geen verschil of het voor productiviteits-, beveiligings- of ondersteuningsdoeleinden is. Privacy is een topprioriteit. Als een werkgever overweegt om in het kader van cybersecurity monitoringstechnologie te introduceren, moeten afspraken met de medezeggenschap worden gemaakt om de privacy te waarborgen.

Publiek-private regie

De digitale markt voor het onderwijsveld is booming en de grip van marktpartijen op het onderwijs groeit. Zo is software voor leerlingvolgsystemen vaak dusdanig vervlochten met diverse processen binnen scholen en instellingen, dat overstappen niet eenvoudig is en bovendien duur en arbeidsintensief. Ook is het onderwijs afhankelijk geworden van marktleiders als Google en Microsoft. De publiek-private regie is ver te zoeken.

Wij verzoeken uw Kamer zich hard te maken voor meer publiek-private regie op (nog te ontwikkelen) software van marktpartijen die voor onderwijs worden ingezet.

Met vriendelijke groet,

Daniëlle Woestenberg
voorzitter CNV Onderwijs